

Četba lingvistických textů – pokyny k absolvování

Výuka předmětu sestává z 8 bloků (tj. 8 textů) z různých oblastí lingvistiky, položených do různých období a kontextů svého vzniku. Jeden z textů je předkládán v českém a jeden ve francouzském jazyce. Dva z osmi textů můžete na základě vlastního uvážení vetovat, odevzdat tedy musíte písemné odpovědi k (alespoň) šesti textům.

Písemná odpověď k textu má vždy společnou (obecnou) část a část specifickou. Ideální délka každé písemné odpovědi je 1-2 NS (v závislosti na povaze textu a otázek), jazyk odpovědi volte dle vlastní preference. Budou-li k tomu dány podmínky, bude během zkouškového období zorganizováno setkání, na němž budou odpovědi ústně probrány. V opačném případě na každou písemnou odpověď dostanete od vyučujícího písemnou reakci s doplňujícími dotazy, které dodatečně písemně zodpovíte.

Závěrem berte prosím v potaz, že s mnohými texty pracuji tímto způsobem poprvé. Pokud by se vám zdálo, že se otázky opakují, překrývají, nelze na ně odpovědět nebo naopak pouze velmi obšírně, jsou dvojznačné či nejasné apod., sdělte mi prosím své dojmy v odpovědi formou poznámky. Za tuto zpětnou vazbu předem děkuji.

Společná část (A):

V 5 až 10 větách shrňte o jakou práci se jedná – ústřední téma, smysl geneze textu, kdo je autorem a co je o něm známo (za akademicky či odborně relevantní informace), v jaké době byl text napsán (a jak se tato skutečnost v něm projevuje) apod. Klidně použijte elektronické informační zdroje.

Specifická část (B):

Odpovězte na následující otázky k textům. Odpovídejte prosím celými větami, nebojte se k tématu rozepsat na několik vět. Zdaleka ne vždy jsou všechny odpovědi v předmětném textu – použijte prosím penzum vlastních znalostí, externí zdroje nebo vlastní invenci a fantazii. Následují otázky k jednotlivým textům:

Bases da Ortografia Portuguesa (<http://purl.pt/437/4>)

1. Jaký zásadní ortografický problém s přesahem do právní oblasti navrhuji autoři řešit zavedením koncovek -am/-ão pro 3. os. pl. minulého resp. budoucího času? Vymyslete příklad větné konstrukce, která se mohla stát spornou před závazným zavedením těchto koncovek.

2. Na str. 6-13 jmenujte z článku 5 ortografických principů, které se v evropské portugalštině prosadily a zachovaly (zcela nebo z velké části) až do dnešní doby a 5 principů, které nikoli (nebo minimálně).

3. Jaký jev se označuje termínem “prolação”? Jak tento problém navrhnou řešit autoři a jaké bylo jeho řešení před zavedením AO1990? Jaké je jeho řešení dnes (podle AO1990)? Kde se “prolação” vyskytuje (nebo spíše již historicky vyskytovala) ve slově “saudade” a jak se to projevovalo na jejím pravopisu? (jde o častý příklad tohoto jevu ve starších gramatikách).

4. K čemu došlo v rámci kontextu pravopisných otázek v Portugalsku v roce 1911 a jaké to mělo důsledky ve vztahu k Brazílii?

Sobre a colocação do adjetivo no sintagma nominal, s. 62-70

(<https://is.muni.cz/th/kqgfu>)

1. Jakou málo známou zákonitost ohledně pozice adjektiva v nominálním syntagmatu autor v textu odhaluje?

2. Co vlastně znamená v lingvistickém kontextu “kolokace” (colocação)? Proč je tento výraz z hlediska popisované problematiky nevhodný a autor by jej znovu nezvolil?

3. Vysvětlete pojem “justaposição”.

Dinâmica da pronominalização no português de Luanda, s. 35-69 (v úschovně)

1. V jaké situaci se zájmenný tvar “mim” používá v luandské (angolské) portugalštině jako podmět? Čím byste to vysvětlili/y?

2. Jak se liší pozice zájmen 3. a 4. pádu vůči slovesu v kimbundu a v portugalštině?

3. Jak se rozlišují v kimbundu tvary zájmen 3. a 4. pádu? Jaký to má důsledek pro luandskou (angolskou) portugalštinu?

4. Bonus: čím lze vysvětlit stírání rozdílu mezi zájmeny “tu” a “você” v luandské (angolské) portugalštině?

Stylisticko-pragmatické faktory použití členu v současné portugalštině

(<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/109051/?lang=cs>), s. 47-77

1. Co znamenají pojmy “makrolingvistický”, resp. “mikrolingvistický”? Co je to “anafora” a “katafora”?

2. Jaké determinační funkce rozeznává autorka u členu? Jaké determinační funkce může člen mít, je-li nulový?

3. Jak se od sebe liší nulový člen a absence členu? Znamená absence členu absenci determinace?

Création lexicale en portugais parlé dans la République Populaire d'Angola (v úschovně)

1. Popište jazykovou situaci v Angole v době vzniku článku (jaké jazyky se na území vyskytují, jaké jsou jejich pozice a využití, jaké je jejich genealogické zařazení).
2. Proč používá autorka pojem “língua veicular” spíše než jiné pojmy? Vysvětlete význam pojmů “língua nacional” (v kontextu Angoly) a “língua oficial”.
3. Jaké jsou hlavní tendence a principy geneze neologismů v angolské portugalštině?
4. Kde všude se v době vzniku článku projevuje v angolském lexiku politická situace a orientace země?

Provérbios do tempo e de Deus (https://is.muni.cz/th/ykhub/Bakalarska_praca-FRASEOLOGIA-finalna_verzia.pdf)

1. Aníž byste dohledávali/y existující posudky k této práci, pokuste se napsat vlastní oponentský posudek na její obsahovou stránku – pochvalte pozitiva, vytkněte negativa a zdůvodněte. Inspirace posudky na jiné bakalářské či magisterské práce je dovolena.

Aspectos de harmonização vocálica nos dialectos açorianos (v úschovně)

1. Popište konkrétně vlastními slovy, jak se projevuje vokální harmonizace pretonickou nebo finální nepřízvučnou samohláskou. K jakým pochodům přesně dochází?
2. Která varianta vokální harmonizace převládá na ostrově Graciosa?
3. Pokuste se vyhledat obecné informace o systematizaci azorských dialektů portugalštiny a stručně je shrnout.
4. Autor na konci dochází k zajímavému zjištění ohledně rozložení jevu vokální harmonizace finální nepřízvučnou samohláskou mezi pohlavími. Napadá vás hypotéza, která by jej dokázala vysvětlit?

Estilística da língua portuguesa, s. 27-44 (v úschovně)

1. Čím se vyznačuje autorův styl výkladu? Jak moc text je či není „lingvistický“?
2. Co jsou a jak vznikly lexémy, které autor označuje jako „formas divergentes“? Dohleďte a uveďte významy opozic uvedených v textu na str. 28-29.
3. Vysvětlete, z jakých důvodů (fonetického, morfologického, historického) se v textu objevuje acento grave u některých adverbii na -mente.
4. Co označuje autor jako „séries sinonímicas“? Proč nejsou prvky série vždy zaměnitelné?
5. Synonymní výrazy jsou si podobné svým významem, v jiných komunikačních rovinách ale nemusí být zdaleka zaměnitelné. V jakých? Jak byste nazvali/y tuto množinu sekundárních významových vlastností určitého lexému?